

WaterWijs

Waar aan denken bij de aanleg van een spaarbekken?

**PRAKTIJKPUNT LANDBOUW
VLAAMS-BRABANT**

Inhoud

De aanleg van een spaarbekken	2
Ruimtelijke compactie	3
Overstromingsgevoelig gebied.....	3
Grondverzet.....	4
Grondwaterwinning	4
Archeologie	5
Integratieplan.....	5
Water	5
Bijkomende aandachtspunten.....	6
Stappenplan	7
Colofon	8

De aanleg van een spaarbekken

Vaak is de enige mogelijkheid voor het realiseren van grote volumes wateropslag in Vlaams-Brabant, met het oog op irrigatie, een foliebassin of spaarbekken. Het opgeslagen water kan hemelwater of oppervlaktewater zijn. Voor gebruik van oppervlaktewater is een machtiging voor permanente onttrekking nodig, of een vergunning of melding in geval van periodieke onttrekking (<https://www.wateronttrekking.be>). De aanleg van een foliebassin is een stedenbouwkundige handeling (geen milieuaanvraag), waarvoor je een omgevingsvergunning moet aanvragen.

Deze publicatie lijst de stappen op die je moet overlopen om je plan te evalueren en om aan de wettelijke aspecten en verplichtingen te voldoen bij de aanleg van een spaarbekken of foliebassin.

Vraag 1: Zijn de beschikbare oppervlakte en de kostprijs in overeenstemming met de hoeveelheid water die moet worden opgeslagen?

Het ruimtebeslag en de kostprijs zijn het eerste aandachtspunt bij de aanleg van een foliebassin. De kostprijs van een foliebassin bedraagt +/- 8 à 12 €/m³. Bij bassins met een rechthoekige vorm kan je het grootste volume wateropslag realiseren in verhouding tot het ruimtebeslag en de kostprijs van het bassin. Bij bassins met een andere vorm stijgen de kostprijs en het ruimtebeslag proportioneel in verhouding tot het volume wateropslag. Niet alleen het buffervolume maar ook het infiltratieoppervlak neemt plaats in.

Vraag 2: Is afdichting (folie) vereist om wegsijpeling te voorkomen?

In situaties waar een kleilaag aanwezig is, is een open put mogelijk. In Vlaams-Brabant zijn dergelijke omstandigheden (nagenoeg) onbestaande. Om het water bij te houden is afdekking van de bassinbodem vereist. Omdat afdekking met natuurlijke klei zeer duur is, is gebruik van folie de enige manier om dit in de praktijk te realiseren.

Indien toch met een open put wordt gewerkt is een grondwatervergunning en het betalen van grondwaterheffing vereist.

Vraag 3: Kan de uitgegraven grond worden weggewerkt in taluds?

Het grondverzet kan een grote kost zijn bij de aanleg van een foliebassin of spaarbekken. Het grondverzet mag geen negatieve impact hebben op het watersysteem. Daarom mag de grond NIET worden aangevoerd

- in overstromingsgevoelig gebied
- boven een ingebuisde waterloop
- binnen de 5 meter zone van een waterloop.

Bij het grondverzet moet de afwateringshelling van het perceel en van de buurpercelen gewaarborgd blijven. Het maaiveldpeil mag niet hoger komen dan de buurpercelen (of er moet een afwateringsgracht voorzien worden). De afgezette grond moet kwalitatieve grond zijn.

Wanneer er gewerkt kan worden met taluds, kan de grond (gedeeltelijk) worden weggewerkt in de taluds. Deze manier van werken creëert ook extra bovengrondse wateropslag. Bij de aanleg van een foliebassin in overstromingsgevoelig gebied is het werken met taluds niet toegestaan.

Vraag 4: Welke aspecten moeten meegenomen worden in de omgevingsvergunning?

Bij elke te bouwen constructie, ook een foliebassin of spaarbekken, moet het aspect water meegenomen worden in de vergunningsaanvraag.

Ruimtelijke compactie

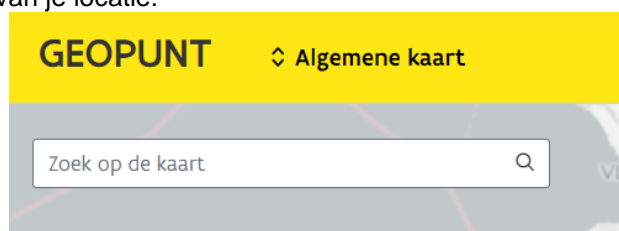
Om de landschappelijke impact zo klein mogelijk te houden, heeft het de voorkeur om het geheel van gebouwen en infrastructuren zo dicht mogelijk bij elkaar te situeren. Wanneer het de bedoeling is om het bassin te voeden vanuit een beek in tijden van waterovermaat, ligt dat niet altijd voor de hand. Een bassin verderaf van bestaande infrastructuur is momenteel moeilijker vergunbaar.

Overstromingsgevoelig gebied

Je moet vermijden dat het foliebassin de impact van overstromingen versterkt. Daarom wordt een foliebassin bij voorkeur niet aangelegd in mogelijk of effectief overstromingsgevoelig gebied. Wil je je foliebassin aanleggen in overstromingsgevoelig gebied, dat moet je aantonen dat er geen nadelige impact is (vb. foliebassin zonder taluds).

Op www.geopunt.be kan je nagaan of een perceel al of niet in overstromingsgevoelig gebied ligt. Hiervoor ga je als volgt te werk:

1. Typ het **adres** in van je locatie:

2. Geopunt toont de kaart op basis van het GBR (Grootschalig ReferentieBestand) Open Street Map. Klik op **Lagen** om dit – indien je dat wenst - te wijzigen naar GBR Luchtfoto:

3. Klik op **Lagen toevoegen** om de fluviale en pluviale waterstroken toe te voegen aan je kaartlaag:

+ Lagen toevoegen

Ga naar NATUUR & MILIEU

> WATER

Voeg > FLUVIALE WATERSTROKEN aan je kaartlaag toe

Voeg > PLUVIALE WATERSTROKEN aan je kaartlaag toe

Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden
fluviaal, 2023

Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden
pluviaal, 2023

4. Ga na of je perceel blauw is ingekleurd. De donderblauwe gebieden zijn effectief overstromingsgevoelig, de lichtblauwe gebieden zijn mogelijk overstromingsgevoelig.

Grondverzet

Zoals onder Vraag 3 aangehaald, is het grondverzet een belangrijk aspect van het project. In je vergunningsdossier moet je volgende elementen vermelden:

- Plan huidige toestand
- Plan ontworpen toestand
- Terreinprofielen
- Maaiveldpeilen in m TAW¹
- Aanpalende waterloop: ook toevoegen (mee laten opmeten door de landmeter)
- Totale volume grond
- Motivatie voor ophoging

Grondwaterwinning

Om het opstuwen van de folie te vermijden wanneer het grondwater hoog staat en het water in het bassin te laag om voldoende tegendruk te geven, kan het nodig zijn om onder het bassin te bemalen. Dit moet verplicht peilgestuurd gebeuren met minstens één peilput, zodat er enkel bemaling is wanneer het bassin te laag staat en de pomp afslaat wanneer er voldoende tegendruk is. Het bemalingswater moet naar een infiltratiezone worden afgeleid. Afhankelijk van het debiet is de bemaling meldings- of vergunningsplichtig (zie Tabel 1).

De noodzaak om te bemalen kan een knelpunt vormen in het vergunningsdossier. Het is daarom aan te raden om de ligging van het bekken boven de hoogste grondwaterstand te situeren.

¹ TAW = Tweede Algemene Waterpassing of Oostende-Peil

Tabel 1. Meldings- en vergunningsplicht in functie van bemalingsdebiet onder foliebassin.

m ³ per jaar	Oude situatie	Nieuwe situatie (onder voorbehoud)
0 – 150 m ³	Vrijgesteld van meldingsplicht	Vrijgesteld van meldingsplicht
150 m ³ - 500 m ³	Vrijgesteld van meldingsplicht	Klasse 3: meldingsplichtig
500 m ³ - 5000 m ³	Klasse 3: meldingsplichtig	Klasse 3: meldingsplichtig
5000 m ³ - 30.000 m ³	Klasse 3: meldingsplichtig	Klasse 2: vergunningsplichtig (gemeente)
> 30.000 m ³	Klasse 2: vergunningsplichtig (gemeente)	Klasse 1: vergunningsplichtig (provincie)

Archeologie

Bij elke omgevingsvergunning moet de nood aan een archeologienota worden nagegaan via een beslissingsboom. Voor projecten in agrarisch gebied ligt de cruciale schakel meestal bij de omvang van de bodemingreep. De bodemingreep is het totaal van de oppervlakte waarbij er 'in de grond' wordt gegaan, zowel voor bebouwing, verharding, het aanleggen van een poel of bassin... Bedraagt de bodemingreep minder dan 5.000 m², dan is geen archeologienota & vooronderzoek vereist.

De volledige beslisboom vind je op de website van www.onroenderfgoed.be via deze link: [20200527_omgevingsvergunning_stedenbouwkundige_handelingen_kopie_\(onroenderfgoed.be\)](#)

Integratieplan

Voor klasse I-bedrijven (vergunningsaanvraag bij de provincie) is een landschappelijk integratieplan verplicht. De provincie bekijkt ook de correcte uitvoering van vroeger opgelegde integratieplannen en werkt aan handhaving (borg & controle).

Voor klasse II-bedrijven (vergunningsaanvraag bij de gemeente) is een landschappelijk integratieplan in de meeste gemeentes verplicht.

Land- en tuinbouwers uit Vlaams-Brabant in zowel hoofd- als bijberoep kunnen voor de opmaak van een landschappelijk integratieplan gratis een beroep doen op de landschapsarchitect van de provincie: <https://www.vlaamsbrabant.be/nl/economie-en-landbouw/advies-landschapsintegratie>

Water

Binnen de omgevingsvergunning moet verduidelijkt worden hoe er omgegaan wordt met water. Voor de overloop van een foliebassin ligt de nadruk op bufferen en infiltreren.

De wettelijke verplichting inzake bufferen bedraagt 250 m³ per ha verharding. Het infiltratieoppervlak moet 400 m²/ha bedragen. Voor de berekening van het buffer- en infiltratieoppervlak mag de dagelijkse waterbehoefte (vb. drinkwater voor vee) afgetrokken worden.

Bron: Inagro

In de provincie Vlaams Brabant treedt begin oktober 2023 de verstrengde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening Hemelwater in voege. Het water van bijkomende verhardingen moet van dan af altijd op het eigen perceel blijven, voor hergebruik of infiltratie. Concreet betekent dit dat de infiltratievoorziening een buffervolume moet hebben van 330 m³ per ha aangesloten oppervlakte én een infiltrerende oppervlakte van minstens 8 m² per 100 m² aangesloten oppervlakte. Waar infiltratie niet mogelijk is, moet een buffervoorziening met vertraagde afvoer aangelegd worden. In dat geval geldt een verplicht buffervolume van minstens 430 m³ per ha. Het water mag afgevoerd worden met een maximale snelheid van 5 liter per seconde per ha.

Verskillende infiltratiesystemen zijn mogelijk (infiltratiemodules, -kratten, betonnen infiltratievelden). De voorkeur moet uitgaan naar een bovengrondse infiltratievoorziening, zoals een wadi, poel of infiltratiegracht.

Bijkomende aandachtspunten

- De levensduur van een foliebassin is beperkt tot ongeveer 20 jaar, omwille van slijtage van de folie.
- Het verlies aan water in droge/warme periodes bedraagt 3 à 5 mm per dag. Het kan zinvol zijn om het water af te dekken. Verschillende afdeksystemen zijn op de markt, waaronder drijfzeilen, drijvende hexacovers tot zelfs drijvende zonnepanelen.
- In bepaalde deelstroomgebieden kan een specifieke buffervereiste gelden. Ga hiervoor te rade bij de waterloopbeheerder. Je kan bij de Dienst Waterlopen van Provincie Vlaams-Brabant navragen wie de beheerder is (water@vlaamsbrabant.be of tel: 016/26.75.02).

Stappenplan

- 1 Zijn de beschikbare oppervlakte en de kostprijs in overeenstemming met de hoeveelheid water die moet worden opgeslagen?
- 2 Is afdichting (folie) vereist om wegsijpeling te voorkomen?
- 3 Kan de uitgegraven grond worden weggewerkt in taluds?
- 4 Zijn alle noodzakelijke aspecten meegenomen in de omgevingsvergunning?
 - Ruimtelijke compactie
 - Overstromingsgevoelig gebied
 - Grondverzet
 - Grondwaterwinning
 - Archeologie
 - Integratieplan
 - Water

Colofon

Stappenplan in het kader van Platteland plusproject 'Waterwijs, dankzij een nieuwe aanpak van interactief kennis delen in de landbouw.'

Deze publicatie is gebaseerd op een presentatie van Kathleen Storme en Dries Mergaert (Inagro).

Deze leidraad is indicatief en geeft geen garantie op het verkrijgen van een vergunning.

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door cofinanciering uit Platteland Plus, bestaande uit middelen van Vlaanderen en provincie Vlaams-Brabant.

Verantwoordelijke uitgever

Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw, Blauwe stap 25, 3020 Herent

Een digitale versie vindt u terug op

www.praktijkpuntlandbouw.be

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt.

Beleidsverantwoordelijke

Tom Dehaene, gedeputeerde voor land- en tuinbouw

Aansprakelijkheidsbeperking

Deze publicatie werd met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw, de provincie Vlaams-Brabant en zijn medewerkers, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie. In geen geval zullen Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw, provincie Vlaams-Brabant of zijn medewerkers aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

MEER INFO

Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant

Blauwe Stap 25 - 3020 Herent

mieke.vandermersch@vlaamsbrabant.be

016 21 37 54

Vlaanderen

is open ruimte

**VLAAMS-
BRABANT**

**VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ**

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door cofinanciering uit Platteland Plus, bestaande uit middelen van Vlaanderen en provincie Vlaams-Brabant.